

## מסורת הש"ס

(א) עירובין כה: כמדות פה. כ"מ קט. כ"ב קל: קהל. (ב) (מסכתא פ"א) חולין מה. (ג) חולין ע"א. (ד) שבת סה. (ה) לעיל נט: סא: סנהדרין נא. תמורה (ו) כ"א משרא. (ז) קדושין (ח) (לעיל כד:). (ט) (ש"ב ע"א) (י) רש"י מ"א. (יא) רש"י ווע"י ע"א. (יב) כ"א: גיטות. (יג) (סדר ח"י שיה פרשה נט). (יד) (לעיל כ"א) (טו) (לעיל כ"א).

## תורה אור השלם

1. ראובן בכרי אתה בתי וראשית אוני יתר שאת ותרץ עז: בראשית מט ג. 2. לא יבא פצוע דבא וברות שפכה בקהל: דברים כג ב. 3. ולא תחתן קבנא בם בתך לא תחת קבנא ובתו לא תחת לבנה: דברים ו ג. 4. ותחתן שלמה את פרעה בן פרעה מצרים ורחק את בת פרעה ויבאיה אל עיר דוד עד כלתו לבנות את ביתו ואת בית יי ואת חומות ירושלים קביו: מלכים א ג א.

## גליון הש"ס

רש"י ד"ה בהן וכו' שנבעלה מקורב. עין מוס' לעיל סא ע"א ד"ה אן זונה:

## הגהות הב"ח

(א) גמ' פלה לעדות כוכבים הוא וכו' נעלה: (ב) שם הכי נמי דלסיר (וכאן מה"מ). (ג) שם ס"א אלמה תנן: (ד) שם לא מילתא היא דאמרי בגיורת לית לה: (ה) רש"י ד"ה ומסרתינו וכו' כדי שילגע. י"ב פ"י לעון מוגלה: (ו) ד"ה פסולות וכו' שלא היתה בגיורת זו משום:

## מוסף רש"י

ממולאי. מקוטעים, מית עלי, דלתי אכזה דרב כיני מזכית עלי אחת, כדלמרינן לאחר שעלה ארוכה חוזר ונקלף ונסתר. המסוללות. דרך משמש וזר וקצה משפשות נקבין וזו וזו וכן המסוללות צננה קטן דסנהדרין (דף סט:). פסולות לכהונה. משום זנות: **בתני' מוסרין בגיורת ומשחררת.** דלא אקרו קהל: **גמ' כהן.** (א) אצל כהן כזר אסור בגיורת ומשחררת משום זונה \*נבעלה מקודש: פלוג דכא כהן. פלוג דכא ישראל. ה"ג פלוג דכא מוסר צניפה ולא גרסינן כהן: נסינה. מו' אומות מן הגזעונים: ואי ס"ד פלוג דכא נקדושים קאי. היכי שרי ישראל צניפה הא כתיב לא תחתן צם: אטו הסם. דקאסר רחמנא להתחתן בעובדי כוכבים משום קדושה ולא קדושה הוא דליקרינהו אפילו נתגיירו כגון נתינים שהם גרים התם טעמא דלמא מוליד צר ופלה לעדות כוכבים הלכך קרא צניפים עובדי כוכבים כתיב אצל נתגיירו שרי דהא דלמור רבנן ישראל כזר לא ישא נתינה גזירה הוא דגזר כדלמרינן דהאי פיקא (לקמן ע"ה). דוד גזר עליהן וכי גזר רבנן צניפי דבני אלוהי יניחו דומיא דליקור דלורייא דטעמא משום אלוהי: אלא מעשה ממור דכר אלוהי הוא. ומזהר על כל אסורין שבתורה ומדלורייא אסור בעובדי כוכבים ה"נ דאסור מדרבנן צניפה: כפסולין. כגון פלוג דכא וממור לא גזר רבנן משום דמילתא דלא שכיחא היא. ח"ו שלא היתה (ב) זו גזירה משום אסור אלא לפי שלא היו רחמנים אמר דוד אין ראוי להמערב ישראל בהן לכן לא אסר את הפסולים: לאו מילתא היא דלמרינן דלוקיינא קרא צניפים דהיינו עובדי כוכבים לית לה חמנות אלא ודאי קרא צניפים כתיב ומשום קדושה היא ומדשרינן פלוג דכא צניפה שמע מינה לאו צניפה היא: לא קצנו גרים כו'. קשיא הוא: מידי הוא טעמא. האי דלא קצנו גרים אלא משום דלא היו מגיירי אלא לשולחן מלכים הא לא נריכא להכי שהרי צם מלך היתה:

**ממולאי.** ממשפחה אומללה מצית עלי דלמרינן צפ"ק ד"ה (דף טו). **אבי ורבה מדבית עלי קאתו: מנא.** מתנשל שכנת זרע ונגמר להוליד ולעשות פרי: ניקב. נקב קטן שנסתם בכל שהוא ואין ניכר רואים אם גדול כ"כ שאם נקרי האיש הזה נקרה ומרחיב הנקב מחמת דוחק הורע שמתאסף פסול:

## היכל אילימא למטה מעטרה כו'.

דחא צראש הגיד. ולמעלה מעטרה ליכא לאוקומי דהתם ודאי לא מקרע שאין הורע הורע וימתאסף אלא אלל נקב יליאמו: דוחק עבדינן. כי אתי לקמן לאורויי היכי מיימין ליה לידי קרי דלחוי אי מיקרע למינדקיה ולאכסוריה: **אבי פוקרי.** נקב צית הרעי ומחמת חמימותו הוא נקרי כך שמעמי: **ראשית אונ.** היא היתה טפת קרי שילא ממנו ראשון שלא ראה קרי מימיו. כלומר דמזכרת ליה כולי האי: **מעבדינן לפניו בגדי צנעונים.** של אשה והוא מהרהר צנעה ונקרי: **ברזילי הגלעדי.** שטוף צניפה היה דכתיב ציהי) אם יטעם עבדך ואמרי' בנסתם שבת צפ' שאל אדם (דף קנב). שטוף צניפה היה לפיכך קפלה עליו וקנה דהיה אמתא דהוא צי רבי צם ז' ומתנן שנין וטעמא קידרא: **מפני שהוא שוס.** שחממיות המאה יואל דרך הנקב (וכסחורע יואל דרך הנקב יליאמו) אין יורה כחן וק"ל (מגינה דף טו). שכנת זרע שאין יורה כחן אינו מזרע: **למעוטי קרום שעלה מחמת מכה צריא דאינו קרום.** משום דהדר מיפחת והיינו הכן סירי דליא דמיטערפא כוס חיותא: **היכי עבדינן.** רפואה לסתם גיד שניקב: **שערסא.** שעורה: **ומסרעין ליה.** כל סביבות הנקב כדי (ו) שיגלע וילא דם ומתוך כך הוא מעלה ארוכה ובשר עולה: **שומשא גמלא.** נמלה גדולה: **ומנפסין ליה.** מניחין להם שם ונושך ומדכן ראשו צנקב: **ופסקין ליה לרשיא.** להיות סתומה וכל זמן שהוא הולך וילע הכשר עולה ומתחבר: **מורף זריף.** עושה חצורה אגסרטינ"א צלע". ליסנא אחריתא מורף זריף מעלה נפח אופליא צלע": **איקפולי מיקפל.** לאחר שעלה ארוכה חוזר ונקלף ונסתר. המסוללות. דרך משמש וזר וקצה משפשות נקבין וזו וזו וכן המסוללות צננה קטן דסנהדרין (דף סט:). פסולות לכהונה. משום זנות: **בתני' מוסרין בגיורת ומשחררת.** דלא אקרו קהל: **גמ' כהן.** (א) אצל כהן כזר אסור בגיורת ומשחררת משום זונה \*נבעלה מקודש: פלוג דכא כהן. פלוג דכא ישראל. ה"ג פלוג דכא מוסר צניפה ולא גרסינן כהן: נסינה. מו' אומות מן הגזעונים: ואי ס"ד פלוג דכא נקדושים קאי. היכי שרי ישראל צניפה הא כתיב לא תחתן צם: אטו הסם. דקאסר רחמנא להתחתן בעובדי כוכבים משום קדושה ולא קדושה הוא דליקרינהו אפילו נתגיירו כגון נתינים שהם גרים התם טעמא דלמא מוליד צר ופלה לעדות כוכבים הלכך קרא צניפים עובדי כוכבים כתיב אצל נתגיירו שרי דהא דלמור רבנן ישראל כזר לא ישא נתינה גזירה הוא דגזר כדלמרינן דהאי פיקא (לקמן ע"ה). דוד גזר עליהן וכי גזר רבנן צניפי דבני אלוהי יניחו דומיא דליקור דלורייא דטעמא משום אלוהי: אלא מעשה ממור דכר אלוהי הוא. ומזהר על כל אסורין שבתורה ומדלורייא אסור בעובדי כוכבים ה"נ דאסור מדרבנן צניפה: כפסולין. כגון פלוג דכא וממור לא גזר רבנן משום דמילתא דלא שכיחא היא. ח"ו שלא היתה (ב) זו גזירה משום אסור אלא לפי שלא היו רחמנים אמר דוד אין ראוי להמערב ישראל בהן לכן לא אסר את הפסולים: לאו מילתא היא דלמרינן דלוקיינא קרא צניפים דהיינו עובדי כוכבים לית לה חמנות אלא ודאי קרא צניפים כתיב ומשום קדושה היא ומדשרינן פלוג דכא צניפה שמע מינה לאו צניפה היא: לא קצנו גרים כו'. קשיא הוא: מידי הוא טעמא. האי דלא קצנו גרים אלא משום דלא היו מגיירי אלא לשולחן מלכים הא לא נריכא להכי שהרי צם מלך היתה:

נתיבא נתיבא (י) נגשיות (כ) (א) דברים כרומים שאין צם ממש, לשון (איוי יח) ימל קליר (דש"ב"ב ע"ה). ניקב. הגיד של אדם. פסול. משום כרות שפכה, מפני שהוא שותת. ואינו יורה כחן, וק"ל (דה"ה) כל שכנת זרע שאינו יורה כחן אינו מוליד (מ"ה ע"ה). נסכה. נקב ארוך כשר. ללא קבול (ש"ס). מורף זריף. עושה מליצים צנער ומלציס הסכה (מ"ה ע"ה). המסוללות. מתחממת משום תלות משמש, פסולות לכהונה. לכן גדול, דלא היא מנלה שלמה (שבת סה). פניו הבא על הפניה כו' עשאה זונה. לפסל מן הכהונה (סנהדרין נא). לנבעלת זנות קרי זונה (תמורה ז).

# הערל פרק שמיני יבמות

## עו.

## עין משפט נר מצוה

**עא** א מיי פט"ו מהל' אסורי ביאה הלכה ו סנה לאוין קי טושיע' אה"ע סמ"ה סעף ו: **עב** ב ג ד מיי שם הלכה ה טושיע' שם סעף ד: **עג** ה מיי שם פרק כה הלכה ח סנה לאוין קי טושיע' שם סימן כ סעף צ: **עד** ו ז ח מיי שם פט"ו הלכה א סנה לאוין קי טושיע' שם סי' ה סעף פ: **עה** ט מיי שם פט"ו הלכה ג: **עו** י מיי שם פ"ג הלכה ט: **עז** כ מיי שם הלכה טו:

**המסוללות.** פירש ריב"ן מעילות שכנת זרע שקצלו מצעליהן ולא יתכן דבפ' צמה אשה (שבת דף סה. וס) אמרי' ט שמואל לא שציק להו לצניפה דגנין גבי הדדי משום דרב הונא דלמור נשים המסוללות כו' ומשמע דלא היו נשואות שהיו עדיין צניות שמואל ולא יתכן נמי הא דפירש צקונטרס התם דפסולות לכהן גדול דלע"ג דכהן גדול לא היה צימי שמואל מכל מקום מכוער הדבר כיון שנפסלות צנן לכהן גדול דהכא משמע דפסולות אף לכהן הדיוט משום זונה מדקאמר אפילו לרבי אלעזר דלמור פניו כו' מכלל דרב הונא משום זונה פסול להו:

**בהירות עובדי כוכבים** י"ת אהו חתנות. והא דפרקי צפ"ק (דף לו. וס) אין מעמידן (ע"ז דף לו. וס) צניפותיהן דלורייא יניחו דכתיב לא תחתן צם אסיפא דקרא סמך דכתיב צמו לא תקח לנכד וכן צניפותיהן האומר בקדושין (דף ס: וס) לא גרסינן התם לא יהא לך חיתון צם דלשון זה משמע דמלא תחתן דריש ודמלא הגיה לא יהא לך ליקוין צנן דמלא תקח דריש דכפרישית ואיירי כנכריות דכדדשינן כי יסיר לרצות כל המסירים דלא שייך צניפות:

## לעזי רש"י

אשגרטני"א. אשגרטני"א. לגרד. אופ"א. אופ"א. נפחו.

## תוספות ישנים

ורבנן הוא דגורו צו. ואל"ת והא קא חשיב צללו כן הולקין (מכות יא). נתינה. וי"ל דמכת מרדות קאמר ולאכז ממות נקטה ולקמן פירש צניפות:

## תוס' חד מקבאי

משום דאית ממולאי אמריתו (מילין מוליתא) במקומה מבשלה שלא במקומה מבשלה. אמר רב יהודה אמר שמואל ניקב ונסתם כל שאילו נקרי פי' ודאח קרי ונקרע פסול ואי לא כשר. הוה בה רבה אילימא פסול מעטרה אפלו נקרע נמי אלא למעלה מעטרה: היכי עבדינן מיייתין נהמא חממא דשערי ומנחין ליה אבי פוקריה ומקרי וחזיין ליה: בעו מנייה מרב ששת פצוע דכא מהו בגיורת בקדושתיה קאי ואסור או דלמא לאו בקדושתיה קאי ושרי אמר להו רב ששת תנייהו הפצוע דכא שותת בנתיבה ואי ס"ד בקדושתיה קאי קרי כאן לא תחתן בם אלא לאו ש"מ לאו בקדושתיה קאי וכתב בגיורת ח"ל כישראל בנתיבה. וכיון דפסק רבה אפי' בגיורת אית להו חתנות וכי' בגיורת אלא מאסקא הכי דלאו בקדושתיה קאי ודא דאמרי' לקמן דוד הוא דלמא נתינים איכא למימר דפליג אדרבה וס"ל דלא תחתן בם בגיורת הוא אבל בגיורת שרי ואתא דוד וגזר עליהם דאי ס"ל כרבה דביגיותן אמרה תורה לא תחתן בם מה גזר דוד וכו' איי' קשיא בתני' דאלו חן הולקין דקתינא הא על הנתינה ומקראמר הא על הנתינה ולא קתינא הא על העובדת כוכבים אלא כדלמרינן דלוקיינא אלא נתינייהו אית להו חתנות וקשה למ"ד דוד גזר עליהם וי"ל לטעמך לטעמיה דרב' דס"ד מעיקרא דביגיותן אסרה תורה ולא בגיורתן קשיא

מתני' דאלו חן הולקין אלא מאי אית לך למימר מאי לוקה מדרבנן ומשום שטפה דמדותא תנא נתינה אפי' דלא דימא לה ולא אתיא מינה דומיא דחלוצה דאגב שטפה גרושה תניא אפי' שתינה אלא מדרבנן. ומיורא דמי אהדרי דחלוצה מגרושה אתיא כדאמרי' בשעת דחזקין ויחזקין ויחזקין חן ל' אלא גרושה חלוצה מנין ח"ל אשה ואיסקנא חתם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אבל נתינה לא מסמכתא קאמיא אפי' שטפה בדי ממונות. דהא נמי למ"ד דוד גזר עליהם איכא לתרציה הכי ורבינו יעקב ז"ל פי' נתנין דוד גזר עליהם שלא להפסיקם מידי שעבוד ישראל ושלא לישחררם. תניא בספרי לא יבאו ממוז בקהל ח' גס דוד עשירי אין לי אלא עשירי מעשירי ואח"כ מנין נאמר כזר עשירי ונאמר בעבדני ומואבי עשירי מה להלן אף כזר אלא כזר

**ממולאי.** פי' צקונטרס מקוטעים משפחה אומללה וקשה דהוא ליה למימר משום דלמור מולאי יוש לפרש שהוא שם מקום דלמרינן צצ"ר (ט"ר מ' אול לממלא חזנהו דהו שחורי ראש אמר להו מדבית עלי אמן דכתיב כל מרבית ציתך וגו':

**שלא ראה קרי מימיו.** ונתעברה מצניפה ראשונה שמינכה צאצאיה דלמרינן צחמר צפרק ד' אמן (לעיל כד:).

**המסוללות.** פירש ריב"ן מעילות שכנת זרע שקצלו מצעליהן ולא יתכן דבפ' צמה אשה (שבת דף סה. וס) אמרי' ט שמואל לא שציק להו לצניפה דגנין גבי הדדי משום דרב הונא דלמור נשים המסוללות כו' ומשמע דלא היו נשואות שהיו עדיין צניות שמואל ולא יתכן נמי הא דפירש צקונטרס התם דפסולות לכהן גדול דלע"ג דכהן גדול לא היה צימי שמואל מכל מקום מכוער הדבר כיון שנפסלות צנן לכהן גדול דהכא משמע דפסולות אף לכהן הדיוט משום זונה מדקאמר אפילו לרבי אלעזר דלמור פניו כו' מכלל דרב הונא משום זונה פסול להו:

**בהירות עובדי כוכבים** י"ת אהו חתנות. והא דפרקי צפ"ק (דף לו. וס) אין מעמידן (ע"ז דף לו. וס) צניפותיהן דלורייא יניחו דכתיב לא תחתן צם אסיפא דקרא סמך דכתיב צמו לא תקח לנכד וכן צניפותיהן האומר בקדושין (דף ס: וס) לא גרסינן התם לא יהא לך חיתון צם דלשון זה משמע דמלא תחתן דריש ודמלא הגיה לא יהא לך ליקוין צנן דמלא תקח דריש דכפרישית ואיירי כנכריות דכדדשינן כי יסיר לרצות כל המסירים דלא שייך צניפות:

**לעזי רש"י** אשגרטני"א. אשגרטני"א. לגרד. אופ"א. אופ"א. נפחו.

מתני' דאלו חן הולקין אלא מאי אית לך למימר מאי לוקה מדרבנן ומשום שטפה דמדותא תנא נתינה אפי' דלא דימא לה ולא אתיא מינה דומיא דחלוצה דאגב שטפה גרושה תניא אפי' שתינה אלא מדרבנן. ומיורא דמי אהדרי דחלוצה מגרושה אתיא כדאמרי' בשעת דחזקין ויחזקין ויחזקין חן ל' אלא גרושה חלוצה מנין ח"ל אשה ואיסקנא חתם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אבל נתינה לא מסמכתא קאמיא אפי' שטפה בדי ממונות. דהא נמי למ"ד דוד גזר עליהם איכא לתרציה הכי ורבינו יעקב ז"ל פי' נתנין דוד גזר עליהם שלא להפסיקם מידי שעבוד ישראל ושלא לישחררם. תניא בספרי לא יבאו ממוז בקהל ח' גס דוד עשירי אין לי אלא עשירי מעשירי ואח"כ מנין נאמר כזר עשירי ונאמר בעבדני ומואבי עשירי מה להלן אף כזר אלא כזר